

Pályamű a Nádassé-júrátorra.

VI.

2.)

Simonyi.

Víz, erős bajnok volt ő. -
Bárcsak nála
Moss se volna erőtlenebb
A nője! -

201. k.

Bécsben 1863 május 28-án.

VI.

Simonyi.

Költői beszély.

I^o rész.

Simonyi.

Előhang.

Husár az ismerlek kedves katonája,
Isten a husárnak a legműbb komája.
On sanyás az isten, hol husárok vannak,
I ajkain van mindig ő is amazoknak.
De, mi az illés, — semmiféle nemzes
Oly katonák, mint a husár nem is nemzes!
Mélró szerelmére az eger urának,
Eljöhet az isten ily nép komájának. —

Olyan az én lellem, mint valami kőhely,
Akit a kőmárból az ördög se hord el;
Megragad lellem is a husártáborban,
Bajos volna bizony elkergetni onnan.
On a hősi seregek egész erdősege,
I benne a dicsőség madárának fészke.
Hallgatom, mit dalol e madárnak ajka
És merengék hosszan szivdobogva rajta

Hej, vitéz Simonyi, huszárok huszára!
 Te vagy a méltó tárgy e madár dalára.
 Csodás rőténerezessel rólad dala,
 Minő mesének is megjárja valaha.
 Kérdődnek milyen volt ördögfente éle?
 I villámmal csaparról ellenedre véle.
 Hát még acélzived őrség bátorsága
 Hol talált korlátra, hol talált hasárra?!...

I.

Elbágyadt, elgyöngült a beteg természet,
 I aluvásra készült, mert nagyon megvénhedt.
 Nem sült a fű rőtje a nap sugarától,
 Mert az is odafön csak alig pilácsolt.
 Flosszu ökönyálatok iszkálnak a légben,
 Nincs egy fürgé ménes mellre nagy vidéken;
 Inni-amon legel egy-egy kősző marha,
 Most szabadjában van, a csőr be nem hajja.

A falusi élet szép bokréájánál
 Szirmai lehültek, csak kővi állnak;
 De a városoknál most perzdül a vér,
 Ottan a tavasznak most van zsendülése.
 Mily stílj öröm van ősi Budavárban!
 Harsog a szép zene egész naphosszában.
 Délceg huszároknak áll a zoborzója,
 Amde van is neki elég bámulója.

É ki ne bámulna olyan Deli táncra?
 Legkiváló ha amely nyalka husár járja!
 Karcsu derekuk, mint gyöngé nádcsál-hajtás,
 I míg hajlongnak, sepen megbokáznak addig.
 Nótára pöng mindenek hangos sarkantyúja,
 Meglehet: hogy talán kőszőből tanulta? —
 I úgy csörögnek azok a ragyogó kardok! —
 Van bizony a népnek mit szemlélni rajtuk....

6. Hej gyönyörű éles, szép huszári éles!
Nem látod, mi eped szivszakkadva érred? —
E fiasal diák salán arén köves,
Hogy kopotassa ő is az uscai köves? —
A sívbe csúsztal, síve fenekére,
I az ő síve benned tömkelegbe ér;
Beebb is hatolna, meg is szabadulna,
Avagy hogy mit akar, a jó isten tudja!...

Minse veszteket lette az ifjú diáknak,
Midőn a legényen föl-fölparolának.
Látja, hogy fejére a beállt ujoncnak
Mily vitézköztűves cifra csákór nyomnak!
Mint isaszák és mint csóholóznak vele!
Oh, hogy ennyi kéjszól nem reped meg keble? —
És mint ölelgetik! mint dalolnak néki! —
Ah, a diák tovább már nem bírja nézni....

Óda áll Simonyi a toborzó sorshezt,
Néznek ott rája: mit akarhat in ez?
Mert biz a diáknak pöre volt az álla,
Nem volt sem bajúdra, sem egy csepp szakkála.
Néznek ott rája, nagy szemekkel vágnak,
Amde nem rendül meg síve a diáknak;
Kimondja bátoran: nem akar egyebet,
Csakhogy öveli is szorissanak kezét.

A huszár örmester laposan néz rája,
És szól: „minesen időm gyermekroptatásra!” —
Ugy elamorodón kis diáknak erre,
Hánem mégis nyugtá a kezét remegve.
„Iszenadta kölyke, adra hát a kezéd!” —
I megszorítá amugy, hogy steme is meredt.
Kopogzon a kéznek minden íze-porca,
De arén ő félre még száját se vonsa.

„Engem ugye jó len e fű huszárnak!” 7.
Szólou az örmester, s mind fölparolának.
Nyomsak a fejére olyan öblös csákór,
Hogy bizon alóla ő semmisse látou.
Nő volt a Dolmányos, sa sínóros mense
Ekselen nadrágját sárden alul verse.
Hát kardja, sarsotya — hol uszon utána? —
Kéj öcsém, se sem nőz bele hamarjába!...

És miben rejt mégis ő gyönyörűsége?
Mindig csak a kardját, mindig csak ara nére.
Ugy szeresse volna sudri vele banni!
Ugy szeresse volna a hasvágásra látni!...
Szólou is felőle egy öreg vitéznek:
Hogy egy itce borért ugyan nem semé meg? —
De az annyit mondou: — várj egy kicsit kölyök,
Majd a hasvágásra megráns a török!...

II.

Mint midőn a folyam kicsap mederéből,
I mint midőn a vihar álmaiból kél föl
És pusztítva rohan erdőnek, mezőnek:
Ép a törökök is oly pusztítva jönnek.
A hazának restén — lánggal égő sebe,
Mit nem régen vágta, még alig hegedt be,
És már újra jön a — jön a török újra,
I a varr róla ismer leaggasja, dőlja....

8. Ország hív királya, ország szamádoja,
A se gondod lesz a vérszél elűzni róla!
Úlj föl paripádra, hird ki azt a kardot!
Telyempárnáidról vadj meg, őket hagyj ott.
Vedd meg országodat, fényes örökséged,
Örözd fiaidat, örözd ezt a népet!
Ei mit üvelődöd fényesen hagyja rád,
Gyad meg a szenyvöl a dicső koronán!...

Tölserken a király harci paripára,
I őt nyomon kövesi a riadó-láma.
Ezer harsona zeng, ezer dob perdül meg, -
A vitéz huszárok szilaj löra ütnek,
I a bakancsok fűzi fiasal csizmáját,
Mely nem nőse még ki egészen a szárát,
I bosszankodva talpal névén a huszára,
Kinett vly. kényesen lépked paripája.

A török hárszél messze esik innen,
Kivált ily loc-pocokban, ily cudar időben!
Bajos sorokt vala nagyon a bakánknak,
Nyelvök is kilógott, úgy megkullogának.
Mért is nem jön az a török erre jobban?
Vagy miért nem maradt ottthon - a pokolban
Vagy miért haldokolik mostan a terméskor
I mien siránkoknak úgy a felhők evégen.

Húste napig vala már felhők szakadása,
Middön érkezének híres Barcovára,
Hol pihenésöknek kis ideje leszén,
I lakomázhasnakt is - száraz kortyon sepen
Szélein egy roppan nádarengeregnék
A fátadt vitézek most megszelepednek;
Kár, hogy nincs padlóra, - egy kicsit mostan
No huszárok - lesz in nettetek puha vantev!

9. Hozzha örvenvéstek szép sündérmeséket,
A susogó nádat - tudom, hogy beszéltek.
Érkezésükön mi! - milyen vigalom van,
Hogy bőlins minden szál: esonja is megroppan.
Vagy talán szánalom szálton a sívébe,
I annak van susogó ajakán igéje?
Lásván így éhezve, szörnyen átkalárva
Tejér bánarosan csóválja és rázza?...

De mi gondjuk volna most sündérmesén,
Üdvözlő bökötök, vagy szánó igékre?
Örült szél sívöltöz, havas eső vagdal; -
Oh, hol vagy nap koma meleg sugaraddal?!
Avagy hol diákunk? - ejnye keringese,
Buzogó, ropánka, sívörtalan mense!
Dörgött káromkodva lávos a vén káplás;
Ei Simonyi jáért - mine a madár - szállt már.

Székekim a tájon, hol mitélet lána? -
Hátha e hídnak itt, nem volna karfája?...
Akkor is a józan rajta átkalásérhet,
I három angyal örzi azt meg, allí részeg! -
Uccu! Kis balraja kettőt, hármaz koppan,
I a hűdkarfa vállán, cipeli is nyomban
Gyönyörűségére vén huszárapjának,
Mi épen egy lovat szabdalat vacsorának.

Megérkezem véle jó Simonyi Józsa,
I hogy egymás kövesse neki szabon dolga:
A karfat a földön ő végigverese,
Tengerébe pökön és a fára lépe;
Most lásszon: a vasnak az mennyire enged,
Huszogatta, seimre balraja is pengem,
I a leszakadt darab jön a levegőben,
Mim egy szitaközt*, kalimpálva röppen.

*] Végies olnevezése ama recsörjű rovarnak, mely a szatlkönyvekben, *acsa* = (libellula) név alatt fordul elő.

10. I süzet sziton mentem, s hogy az ő munkája
Mutasd a fának föltobogó lángja,
Mely égnék nyaldoson, mint a kígyó nyelve,
S sziszegest is szörnyen neki mérgezedve.
A vén huszársereg körülfogta rögtön
Nagy gyűrűs képervén az iszapos földön,
S neki csak így juttat a melegtől máma,
Hogy süsse a füstöt a szél után állva.

Luhogott a bogrács. El is készült szépen
A finom vacsora hamar, hevenyében,
S paprikás pörköltnek tűntek, nevezék el,
Pedig bizony volt se láson az az étel....
De a János képlés terék szakács - mondják,
Elsalátra most is annak az ő módjár:
Jól megpaprikázta, hanem puskaponnal,
Emberül megszórtta varcogó homokkal.

"Engem ugyse, dicső! - ide vele saroly!"
Gyilkos szerencsémek szednek elő abból:
Oly csillagos bicskák, mint a kezem szára,
Még valaha salán kardnak is megjárja?...
Bizony arafiatk, cséppel sem lehesen,
Hogyha exet évig hangasltunk így sebben:
Mustrani kardjaink isipádehoz képest
Aligha többek, mint tyúkszemvágó kések.

I szőnek nagy pusztitása termerecs bicskává
Harcolván a bogrács kövér sarnalmával
S mint a jó szelindék, hátuk mögött tűntek
Csak a szájuk nyála, illatát szagolva.
Nézem minden szájra, nagyokat köhinnem,
S minden falat után ő is csak nyelintem;
De hogy szátax korogot, kiki gondolhassa,
Töle éhesebb lenn meg az iszenadta.

f.

Rá gondolt imisen a szülői hárra,
A diós parkóra, a mákos kalácsra.
Tölként képzésben kedves édesanyja,
Ki orvát olyan levelet csökölgatta.
S kínálgatta délben, mindig azon kéne:
Egyék minél többet - édes öröme.
És ő riva fakadt ahelyen, hogy emek,
Lukordarabokkal, pénzzel félkiszem.

Nem is állt volna be katonának salán,
Hogyha meg nem bukik a pesti iskolán?
S apja nem izeni - földühödven - erre,
Hogy kuszóbbé többé átléni ne merje.
En nem tudom: exen fogadást apja
Megvárja-e? ámdé megesküszöm arra,
Hogy sohase lép ő katonapályára,
Ha nincs oly nagy kedve, kívánsága rája?!

De nem is volt szükség eme bizzarásra,
Nagy serényen kapott Simonyi utána;
Mire mondokáját János is kuszóbra,
Jóska már azt ségen gyönyörrel majmolta....
S kék nagy kívánsága lön mosta teljesedve:
Jóllakott, s bajusza termen - habár festve.
Kapott a pörköltöt oly fekete bajszot,
Minörül fejében száz eszménykép rajzot....

Meg is nére azt egy sábori sütkörben,
Volt olyan a földön szanaszerre bőven.
Tura kis sütkör az: sárból a kerese,
S megállt esővízből vagy az ivéze.
S tersten a bajusza. - "Láncos sedit-vedre!
Csak már pödörgetni, kifermi lehesne!"
Szólou oda János nyájasan tréfálva,
S mondott egy-egy éleket többet is utána.

* "Fogd el" népiet - "fogadd el" helyen. - ** "Judit"

összevonása.

12. Hanem a tréfánaki innár legyen vége.
Kiéget a pipa, sérjünk pihenésre.
Három óráhosszig tart az éjünk máma,
Tüti pihenésre, tüti aluvásra!
Nagy rövidre szabta most a generális,
És belőle felet elszakított már is....
Elfeküdt mindenké, ki hogy jobbnak véltse,
Ki a földre serült, kiült nyeregébe.

Egy pányvaközeli Liska nekkinézet,^{*}
O azon alusza majd csak át az éjén.
Rája hajrá fejét hóna alá véve,
Lefoga szeméit az álmos tündére.
Büvös érinés volt, elszenderült Liska,
S mégis mindenféle mintha látott volna.
S hogy az álomlátvány rút vala-e, szép-e?
Nem tudom, nem szótlan senkinek felőle.

III.

Eles trombitásó harsan át a légen,
Tökrebben rá minden vad a körvidéken;
Hájugó kacsáknak elbűvítő röpre,
S hollók károgaiva elegyedik össze.
Hogy el ne szakkadjon, új legyen a kacsár -
Hogy megfickandoznak a huszárokat már.
Összekeveredve nyihogva kapálnak
Adván káromlásra őket a huszárnak.

* "Nekkinér": kiszemlél magának. az al Dunavidéken
általában használták.

De még a bakánaki sinek ám benne módja, 13.
Hogy tovább alugeték szépen elnyújtózza.
Vagy háromszáz dobzó fülképön pörögve
Kiványa az álmos jó egészségökre.
Csarolja is kiki vankosán háára, -
Porju lett biz abból hajnalhasadrára!
Hogy néznet ki, mintha párttorok volnának,
S a kün vesett borjút vinnék a gardának....

Kinek-kinek háraán egy kisömön állat, -
Dicső elme, melyben ez az eszme támadt! -
Döre nézheti csak sergét a bakánaki
Harcosoknak, - inkább holmi karavánnak....
Mondhatják is nekik: „itt a török nyomban!”
Egy se kérd ilyesmit: „had lássam hát, hol van?”
Sőt a bajusz alól durrogva morogja:
„Az se bír maradni otthon, a pokolba?”

Nem így a huszárság - kedves arcafiak,
Só sinek durrogásról, vigati valódsilag.
Szökresik a keset, ugraják a sárgát, -
Sok sorok megissza kedvöknek az árát!...
Ők kiperik szárnyát hobbu csasarendnek,
S védfalat a félren ágyuselepeknek;
És az elővön, és a király körül, -
Mindemire csak bemöki van a hit egyedül. -

Vannak is kedvökben! - Jambor istenadók!
Mintha bizonorra, nástra hívogatnák? -
Héj, pedig ma sok-sok cifra csáko', menne
Vérrossát terem majd - babénnak helyére!...
És ők mégis... én biz nem tom miből vannak,
Tarsolyban sem adnak helyt ily gondolatnak.
Sőt még azok körött nem telhetni kedves,
Kik ők állni vannak ou a király mellett.

14. Nagy az ő arcukon az a fehér bánat,
Amely piros vértől onsásán támadt.
Csak nagy rávolságról nézheti a harcos,
Akár ki se hízzák azt a fényes kardot.
Egy kopasz fejű domb alján állnak éppen,
Tón a király ül egy háromlábú széken;
Valamit cirkalmoz fehér papirovra -
És a messzilatón kímélet erre-arra.

Héj de jó, hogy mostan éppen belenézem!
Megpillantva rajta a nagy ellenséget.
Kibukkszik az erdő sűrűjéből mostan,
És ömöl előre partka hullámokban.
És mintha Mózes bűvös botja érintné meg,
A síkon elnyúló falat képezének.
Kémiső nagyszokan lehetnek ők számba,
Lesz mit aprítani jó huszárok mára!...

On áll a két sereg hosszú csatláncban,
És nem kínálják egymást, mint a lakomát.
"Kérdje Román uram, kérdje sógorasszony
Hánem visszecapnak a deres haradson.
Tavog a kispuska, s az ágyu mogorván
Beledördül mindegy azokar nogarván.
Deng a szurony hegye, csattog a kard rendre
Oda keveredni - az ördög szeretne!?"

Jalan vesztés éri az én kis visérem,
- Hiszem: hogy tudjátok, ki forog elmémben
Hogy előre törset a legelső sorba,
Hol próbált visérenni is megvan a gondja.
Iszenemre mondom! - adta valamerője,
Kész veszedelmének bizon nelli törne,
Ha huszárajának több este nem volna,
És vissza nem zavarná a hátulso sorba.

15. Jöndé Lóka mellé éppen ott leghátul
Lúdul egy nagy gránát ellen táborából,
És hármaz ugorva orkánbőm bőléssel
Fölstámiharaitlan izre pattan széjjel.
Emberek és lóhalom borítja a földet,
Jók még egyes jajdút, s még se mocsan többet.
Jó Simonyi Lóka nagy szerencse este,
Hogy elvadult lova messze robbant vele.

Bokros paripája vize sütkön-bokron,
És elhülön visérek resemein folyson;
Mire a vad állat meg lön szabózáva,
Rajt ütön a szultán leghíreseb barátja....
Héj, a futtatásnak időve a visérré
Nem volt nagyobb, miként átká ten elvégre!
Aszugrouát előbb - azt hívém - az árkon,
Bedig most lesz véged szegény kis huszárom!...

Leszül már a dárda... Laj, kétségbeesem!...
Mindjárt átfuródi a szegény gyermekem....
No hisz híres basa, visék lesz a retted,
Nem visarja töled senki el e retten!...
Hah, már összejönek!... se lárok, se hallok,
Avagy azt is hallom: hogy a kard mint csattog!
De nézni nem merem, oda bátorvágom;
Mindjárt ott lesz szegény, ott a másvilágon!...

Jó! hogy Simonjinak az ő bátorvágó
Az engémnél jóval jobb látkakon állta,
És hogy megadná magát, inkább püvstölts ragad,
Rea durram kessős: - neze török, fogadd!...
Ezt retten helyesen csak Simonyi Lóka,
Mert én ugyan meg nem menendek volna!
De mi - a vén basa!... Hány este lehet? -
Avagy szegény Lóka, - hibázott a kezéd?...

16. Elhibérta biz ő, - sámad a vén sörösk.
- De ezt már szerezem: műse fél a kölyök,
Kajja a pisztolyát, úgy kajja a fűbe -
Ezen kalászekon, - vége van örökre! ...
De hisz kajitani hatalmasan értem,
Oskolás korában kapom is evégen.
Gyakran megskalasztom ellenből szászai,
- Erősen gyermekesek, - ha rászámának.

Öt-hat biz betörve vesse hara fejét,
Hogya Lúka vinná híres útközén.
És ily útközén gyakran összenek,
Gyermeket a harcra nagy hamarág kisernek.
Oknák az elég volt hajdan Debrecenben:
"Hogya ez is papista," - üssünk rája mensesen!
"Ljön a kalomista!" - ne hagyj megad Lúka!
Lett a császár szíjnak és köveknél dolga.

Nóde hasznát vesse az én kis vitézem,
Bizonyoság a basa ott a hevedégben!
Most mossák a lábát, s a paradicsomba
Lökik akaromra és nemakaromra ...
Lúka pedig ránya azt a kancsászárát,
És a császárúról visszafelé vágja,
Amde egy aranyos sörösk vág elébe,
Ki a vitézséget jól látta, kiserse.

Lúka nem ijedt meg, helyén volt szivében,
És mi azt illeri, most már én se féltem.
Sarlógörbe kardját méri a szarácst,
S nyakszírtlen akarja kis huzárom vágni.
Amde hamarjában egyet gondol Lúka,
És a gondolatot sen kövesi nyomba:
Villogó szabtyája kezében meggördül,
És a vágás elé van feszítve örvül.

Hah, mélysego fukot örögpraktikája! 17.
És nyakra kancsalgou is a főre vágja ...
Szélesítva hül le a huzár sátkója,
S vérben fürditi az a gyöngye gyermekkorca.
Odabukon szegény lovónak nyakára,
S sán omét a földre - egy másik csapásra?
Hahogy huzárappja az ifju vitéznél:
Híres Lános Kaplár még nem érthették meg? ...

De megjelenik immár, s amúgy huzárosan
Beszél a söröskkel - és végez is gyorsan.
Ő a kardcsatánál érti csinját - binját,
Holmi baldzsalgával el nem bolondítja.
Csakis keszős villán széles fringijája,
S az aranyos vitéz megeleghi mára ...
Ott pihen már ő is halálkassza rendén,
Horkanva ugrik át a paripa restén.

És Simonyi Lúka most jö' ijedségle
Kessegve várva egy hatalmas leckére;
De az öreg Lános - látva rémült voltát -
Nem kerdi dörögve a villagos nőst.
Csak amúgy gyöngyöden: "úgy-e hogy megmentem?
Ott a vitézjelvény, homlokodon ott van!
Mint Kosnyeleskedel^{*)} - nem tudva a vágást?
Bizton édes öcsém, itt a hiba, - ám lásd! ..."

Lúka csak hallgatta, föl se ment tekinteni,
Csak midőn az önégy öt magához intti
Hlangos ordítással, - akkor szerez vissza,
S csakhogy a nyavalya rögtön ki nem törte?
De a fonyóhiedeg a zomál kilette,
Reszkeren a resté, reszkeren a letke. -
Hát midőn a király sátorába vissér?!
Nem hiszem: hogy élve hozták vissza innét! ...

*) "Kosnyeleskedni" szélesgyűléssel avastkorni vlyasmitte,
mihet kevesen én az ember.

IV.

Magas halmon állott a királyi sátor,
 Flajnalpirosván szoborban pompából,
 Melyen számszalan sok tornalevél forma
 Aranyifraság volt által szőve-fonva.
 Két selgempedő volt a függöny szárnya
 Ezüst csillagokkal szépen kitarkázva;
 És a sátor ormán két oroszán körön
 Itz ország címere ragyogott, tündöklött.

A sátor előtti sereg minden sarkán
 Egy-egy zászlótorony emelkedett sarkán,
 Körbe-körbe pedig fegyverekken ezre
 Alttal gúlába rakva, korláros képerve.
 I két zenekar játszott - úgy egy kisse oldal,
 Harang, verőgató harci indulókat;
 Közepén pedig a négyzetesű seregnek
 Aranyos gallérú sikkent sűrűgének.

A halom lábánál egyes csapásokban
 Huszárok és bakancsos álla mozdulatlan,
 Pifesszere mellett, összereszt botkával
 Vértűen nagy merőn a messzeségen állal.
 Telet sem szólhattak egymásnak,
 Úgy tilalma volt itt csak egy moccanásnak!
 Kurtavas, áristom - egy köhimsés vége,
 Mer őt képerék a kivétel-öröszeg!

A török megröve vissza, elvonulván - 19.
 Flossza sorai és a sok tarka sarkán
 Olyankép látszottak a laskói hadban,
 Mint az ég peremén elhaló szivárvány.
 Győztes eredeint jönek a kurdterület -
 Szákmányokkal tána dicőség sem és jól?! -
 Simengint legalább Könngezen megveserélne,
 Kik is most vezettek a király elébe...

Szegény kis huszáruk fájik, fél és veszket,
 Mintha Golgothára vinné a keresztet;
 Halálveritéktől harsas az arca,
 E dicőség néki a pokolnak sarca!
 Mintha nyűgben volna, valami vontasna,
 Úgy nehezen lépked sátoros halomra.
 - Lehet hogy valami ebfités* bolondja
 It nagy holdvilágos - sarkához csatolta!...

Összefoly szemében minden seín és alan,
 A káprázat eret csillagi hűtanak;
 Apró villámcsókán cikáznak előre,
 Majd meg süzes golyók az egekre löve.
 Mikéntha rezgess aranyseiben által
 Nézegetne a nap izzó világába,
 Annyi fura minden látott szegény jámbor,
 Bedig máségyéb ott nem volt, mint a sátor.

Hal midőn előre sátor függönyében
 Kékselyem szárnyai széjjel lebennének?! -
 Ott láthatott ám még csodálatos mindent,
 Midőn a királyi jobb feléje inett!...
 Mosolygott a király nyájas, vidám arccal,
 Ott nem hevirette sem tokaj, sem tarcal,
 Örömet csupán csak kis vitéziúti szültre,
 Ki előtte állott szoborra' feszülve.

* "Ebfités": több az ebeknél.

20. Fölkelt a jó király - és az övé verének,
Kih is körülötte félkörön képerének,
S inest az őrnagyok, - ki őt megérte,
S Lúskán előbb volna így feletti erete:
"Legkegyelmeseb uram, fölséges királyom,
Iskiz látni vágytál, ime kis csatárom;
Földviselésére nyeltem én nem aldotk,
Azt solmáston csak, hogy skined előtt boldog!"

Bedig jó Simonyi dehogya volt boldog,
Egy mást gyűrszék, marták fejében a gondok,
Lelkében nem ismert kocagyerék st-ri,
Melyet, féltelemlenek "stoknak itt-ott hini.
Rémült figyelemmel csüng a nagy királyon,
Ha először is a püztolya kéri skámon?
Vagy fejére mutat, s haragosan kéri:
Eddra kölyke, így kell koponyádaz védni?...

Azonban a király nyájasan beszélte
Balkerét nyugtatva Simonyiunk fejére:
"Semmi se félj fiam, minesitt helye annak,
Iskolon mindnyójan sűrvesen fogadnak.
Láttam vízérseged a csata hevében,
Dicső hősi semed rávesövön szemlétem,
Azt kívánom én csak, hogy mindenek előtt
Sziobárorságodhoz növekedjék erőd."

É' ezen savaalánál vállán vergetvén
Elmerengett Lúská hirtára és mély sebében,
De kis skünet múlva parancsoló hangon
Skólalt meg eképen: "vitézlo" őrnagyom!
E fiúnak sorsát kötöm a skivekre,
Flüvéges figyelmek érdemelt ki sere,
Legjobb orvosaim skolgájanak emek,
Way legyen, mint mondám, - és most elmehetnek!"

21.
Türesellessen, mélyen meghajolva
Távozott mindkettő az elintő skóra,
S kijutának végre szabad levegőre,
Hogy egyikse bánta, - jót állók felőle!...
Hej, de odakün meg az őgyelgő sikkert
Cirogasát körül, s mit maguk se hitték,
Oly fényes jövendő jósolának néki,
Sics jó Simonyi, sics az elérni!...

Yár még a sáborban, míg ásballagának -
Hány meg hány helyen nem keltetett Lúskának
Csere beszélni elejétől végig,
Hogy s miként jushatou a király skineig?
Amire az uró sáborúrig ére,
A veszélyes seblár őt is utolérte,
Beszédet se bírta bevégezni ottan,
Összerogyon szegény égető kirokban.

"Er se kel föl többé isélet napjáig!"
Skól egy komor hancos. "No hisz majd elváltik!"
- Vága kőzbe Lános, kis huszárunk apja,
Kelj föl édes skolgám, - kurya meg az anyja!
Nosza ugorjál föl - láncos skedre-vedre!...
- Már ezt a gafiak még sokasé sere.
Morogjunk no sképen, - ide a Kupával!
Van ám benne skolgám, kőtyogása rá vall!"

Igy skólt Lános öblös Kupát lötyögéssel,
Melyet ajakáról csak e percben vett le,
De Simonyi Lúská meg se moccant rája,
Fél halottá sere súlyos nyavalyája.
"Vegyérek fegyverre skaporán vitézek,
Nem menz ki belőle még szalán a lélek?"
Skólalt föl az őrnagy, s kardokra emelték;
Lános morogá rá: ilyet sem esett még!...

22. Nagy huszár cipelle sábori kórhárba,
János bánarosan ballagom utána,
Gyakran meg-megállva az egekre nézem
Emlegetvén holmi cifra dicőseget...
Hó, hogy egy csillag se mutatkozott rajta,
Sőt felhőponyvák serege rakana,
Különben nagy könnyen megesheten volna,
Hogy leimádkozik egy pár erre róla!...

Elérkezem végre a hadi kórhárba,
S helyet keresésem a beteg huszárra;
Összerapogatom János minden ágyat,
Hol pihenhetne jól a szegény kis bágyadt?
Végre megtalálta egy bakancsos mellett,
Kinek egész baja abban feneketlen,
Hogy - habár csömör sem vala ő házában,
Mégis megveszörzék - istenigazában!

"De a fiúval, - jó szomszéd a bakka,
Nem ragadós baja, s minden semmi szaga,
De van sózva lása, min a böjti hering,
Halkereskedésbe adhatnák vezérink!"
Beszél a vén káplár, - de vesé utána.
"Emberem esik meg - adta bolondsága!..."
És Simonyi Jókán az ágyba helyezte,
S örül éjszakára ou maradt mellette.

V.

Az ágyszéken ülve gondolkodom János, -
Kínálván pokróccal, - de ő még nem álmos,
Kínálgat minden kínálgató szóra,
Telteget minden kínálgató óra. -
Itthonban megkondult az éjfélti óra. -
Cipője se füstöl, se nem ég, csak sörtyög,
S lengelé imissen az utolsó kortyot;
Üres csutoráját az ágylábba solja,
S kiegész pipáját a cifra sarolyba.

Drillansási mindig laposabbá válnak,
Nem tud erőt venni sehonnét magának;
Egyet-egyet bötint - és fölkjéd rája,
Mig leragad végre járati szempillája.
S elkerdi a nőst, melyhez minden kora,
Hortyog veszetmődon, mint a sórgyona,
A maródi bakka füttyül néha rája,
S percre elhallgat is gonosz mustróka.

Mire megpirymallott, magához tén Jókán,
És a történeteket újra árgondolra:
Mily szép csarában volt, mint vő a basával,
Hogyan beszélgetett ő a nagy királygal?!...
De hamar odasért fürkésztő elméje,
Hol vagyon ő mostan, s mi történt vele?
Köhögés, nyivörögés innen és amonnan -
És a haláthörögés sudará, hogy hol van! -

24. Tokon esen neki az, hogy idehorrát,
Orvosok, felcsereket rúdul elkinorrát
Adván neki olyan veszes orvoságot,
Mely rovarugója vele a világot.
Jól akart kelni, hogy idején odábbol,
Amde megpillantá Lános mestert lábrol.
"No ha ő mellessem, nincs retteneti okom,
-Gondolá Simonyi- mi jö várni fogom."

És hagyta stundikálni a horkoló Lánost,
Ki álomában szubán aprítom jól tán most?
És csak akkor ébredt, midőn a bereget
Orvosolni kezdék ráhoán néá jeger.
"Tyű villámlo' bomba! talán meg is viradt?
Nem reméjűt úgy-e el e szegény fia?
Vagy kár lenne érre, - síró s fejét vakarva,
És mi legfőbb, az a király sem akarja!..."

"Magam sem akarván, - síró az orvos rája,
De ki sehet róla? - saját kívánsága!...
Nem akar bevenni, pedig gyógyászor nélkül
Eme gonosz lábrol ugyan ki nem épül."
"Mi, - nem akar? - hallod-e erre szerek?...
Megkövetem szépen, arról én felelek!
Hol van az a recept? - nézze meg az ember!
Elváróm, dacolni ki az, ki velem mer?!"

"Ime, fogja el kend, - itt van mindjárt kettő,
Egyik a bakános házára kenendő,
Máshat meg Lóska vegye be egyszerre,
Nyakra-főre pusztul a forrolár erre."
Ávevé Lános és meg is horra mindjárt,
Basikában érre ha tán tíz perzig jár?
Egyik üvegben volt jól bedugaszolva,
A másik meg olyan röpülősvir forma.

"És itt az üvegben - gondolá magába, - 25.
Sokkal mérgeesebb lesz, - kenjűk a bakára,
És ezt a zsiradékot egy fehér zsemlyével
Bereget kis huzárom, Lóska ehéne' fel!..."
Laj gondolra Lános, s nyomban meg is sisse,
Böngön a bakancsot, amint kenegesse, -
Amde szegény Lóska - ama gonosz irsul -
Csoda lesz, ha tenet éli fél napig sül....

Az történt Lánossal, mi még eddig soha:
Megijedt retensön, s volt is reá oka.
Mien a bakancsot átkorza és szidja,
On meg kis vízszünet fuldokol a kímbe!...
De ki sehet róla? - nem rohatjuk érre,
Sohasem volt az ő samitá mestersége.
Könyök fuján végig sürü szempilláján,
És haragjában földhöz vágja a pipáján....

"Ki gondolra volna? - hiszen ha azaritom,
Százerez világet meg nem nyomorítom!...
Tyű forgós lánchordta! mien nem láttam által?
Hisz tudhattam volna: esere jár csalával...
De mikor az embert... millióm patronát!
Baka konfundálja, kész akkor a ronsát.
Repegessék hádat kereszül és által
Apró ördögfiati villámcsorostyával!..."

Laj dühöngön Lános, - míg ezalán Lóska
Görösös lábrohamon szörnyen ostromolán;
Elmerült szeménet homályos világa,
Sajatinak véres sajtékait rága.
Kézével sürüen kapkodon a légben,
Míg egy nagyot rúgva kinyújtózon sejen.
Vagy szerü volt szegény vég halátsúója,
Nyirkos piltán alól néren apja rája.

26. In a főorvos is megérkezett hozzá,
I midőn szive táját, süsterét motorná
Egy váratlan könnyű morzsolt el szemében,
I kereset vesett rá megindúlva mélyen. —
Jönek a feleserek, s lepedőtől innét
A halottkamrába, többi köze vizek.
Kilaj szürke helyen szent Mihály lovára, —
De keserű sors ez egy vitéz huszára!

Lános bánatosán, neki keseredve
Ujját visszafelé a tábornak vesse.
Halkán lépdegélve dümögjön magában
Keresvén a hibát szírbán és bakában.
Tarsolyát motorra minden nyomon, lépven,
Keresen valamit, — tán pipáját éppen?
I se! nem akadván illetéktől dörög,
„Uram borsá... az is elvitt az ördög!”

VI.

Ízomorú világ volt a magyar táborban
Vészélyes nyavalya dúlakodott ottan.
Egymirigy-e, vagy rút pestis ütött ki?
Nem som, de vonsáza bizony szexfőtörni.
Ugy hordák a holtat! — bír akármik legyenek,
Ha meg nem olvastam szírat úgy, mint egyes.
I eretkekre rúgott a beteges skáma,
Nem győztek hordani minden ípisába.

Mint valami kaptár, úgy zsongott a kórház, 27.
I vala ajtajában rendkívüli forrás;
Visszék a beteges, mint méret a méhek,
I szöszök ki, mint solvajt — az üdülő épít.
Hát a halottkamra hányat nyitott máma?
Volt a felesereknek szörnyű irradása!
Halottas szekerek egymást érve jönek,
I raktak egyre-egyre kilencenél is többet.

Simonyi Lúskán is hittat-vonsa eppán,
Virasztó egykényen eleget pikem má! —
I midőn meglöbbsálva vesnek a szekere:
„Mint akasztok velem? — aóla föleszmélve.
Hiába skántatott sivár sírba engem,
Nem rukkoltok még be, nincs rá semmi kedvem.
Egy napon nem vágyom sündepelni bordón
Emyji kolerással — mennyei reporton...”

I e sírás szavakra vidám arcot ölt,
Felcserek amúlvá ejtették a földre,
De fölszedte magát ottan hevergyében,
I hallagott odább, hogy láb alán ne legyen.
Ott az eret alán, egyik skögeleiben,
Hova a napsugár süzött mérgesebben
Vonsa meg jó magán egy kiseretke ülve,
I éhes állapotján mélyen elmerülte.

A szép őszi napnak ápoló sugára
Lúskán szörte csökjét halovány arcára,
I mintha szivében is süret raktak volna:
Kívülről, belülről melegedett Lúskán.
Nagyokat nyújtóron néha főt-fótálva,
Mint midőn fecskéji szárnyair próbálja.
Ő is próbáltgatta megromlott erejét,
I visszazárni erre legalább is felét.

Szépén épülődön, erősödön Lótká,
 I halovány arcán is remény egy pár rózsa,
 Midőn bús lelkenek gyönyörűségére
 Fél profanosz nyomon egy szakács kerébe.
 Kemény volt a kenyér, de éssze se vesse,
 Örléséhez fogott vígan szemléltetve
 Hogy a holt vízért a bitang felcsereket
 Miként adják meg a végző szívesen?...
 A rendszeren munkái néri és falatok
 Gyakran visszatérve ama gondolatokhoz,
 Ha szél nem törhesi se székkel bitinesei,
 Úgy elássák őt is, mint farkas a kincset! —
 Mindenre tudva, hallva vizit remesőbe
 Megfosztván reményit, jövendőjét tőle,
 Elevenen szíri ebkölyök módjára
 Véniszapos földnek emésztő gyomrába!...

És megrássa fejét, úgy emelkedik fel,
 Erre, hogy jöjjék, undorral selet el. —
 Szapkaján sebére húrta kisté hegykén,
 I megindult — baján, kínait feledvén.
 Megindult orromal vissza századákra,
 — Úgyen erős lélek hosszan nem határoz;
 Sebeseen haladva santon a sábornak
 Azon része felé, hol sársai voltak.

Vidáman tobogó szür mellett iténék,
 Szépén Lótká sette sárgyán a belednek.
 János vité a szór illetődön hangon
 Hosszasan időzve az újdon sírhanton.
 Majd előbbre fordult, a kőhárra nére,
 Orman meg a dolog egész elejére,
 Amde oda ment ki mindenkör a vége:
 Hogy csak a bakancsos! — az nem fém bejéte.

I midőn végig ronszon ama gonoszt fókán, 29.
 Minden restvésein, minden asyafán —
 Megsörölte szemét, búsán fálshajron,
 És a szemérrégo nagy füstöt panaslou.
 Bedig a többiek jól tudák: hol füstöt,
 Mit jelent a sóhaj szétzaron könnyűsöt?
 De nem sértenek meg férfias bánatán,
 Röhhagyják a füstöt, s nem hallják sóhaján.

Lótká meg szalatt lossan, észrevétele
 On remény a vízér sársak közleében,
 Lábhegyen, vigyáva odább-odább rukkoli,
 I bánatos apjának hára mögé guggoli.
 Hallgassa beszédét, amint épen kezdte:
 „Ha magam nem vagyok mindvégig mellette,
 Mai nap se hívem...” és itt elakadva
 Jöme a füstölő” süre igargassa.

Fején fölemelni sokáig nem mertte,
 Nehogy őt valaki lássa így könnyezve.
 Sűrűn hamarozon szemében a bánat,
 Könyleiből arcán parakocská sámadt.
 I szokása hallszon néha sompán, mélyen,
 Mintha a föld alatt szilaj jökedvében
 Valami óriás iszonyú szerszámmal
 Napot kovácsolna — vagy másodmagával.

A mogorva hűsöt mind megindulának
 Késereű bánatán a vénkedt husszárnak,
 I neheren híhesném, hogy e hatás alatt
 Ki vízeiükt szemé tán sábraron maradt?
 De hogy a bús dolgot széfára fordítsa,
 És husszárnjának örömei lanyhítsa,
 Mely váratlan jöven veszedelemes volna —
 János mester szemét hirtelen befogja.

30. „Van még földi kedvem, Kivagy? hogy vesznél meg!...
S választol Simonyi: „Egy üdvözült lélek!...
Vápillantánál mindnyájan egyszerre,
S ki nagyot hujjantott, ki meg eképen kezdte:
„A bago' rúgja meg hihetetlen dolgát!...
És Lóskai dagadó keblőkre karolhat.
János is fölállott, s szemét megrörítve:
„Adjátok ide is!... szöla fölhevűlve.

Keblőre kapva olyas ötlet rajza,
Hogy visszatértek volna majd kiadta.
„Hát se földemadta, telkemadta kölyke? -
Vagy hogy megmondtam: nem veh el örökre?...
Holmés jöniel szolgál? bekéld el a dolgot;
Vode csak hogy itt vagy. - Köt-e egy korigot?...
Tudtam, hogy a huszár nem hal meg a földön,
Habar akkora is, mint az egyik öklöm!...“

Eképen gyűjtött rá - és Lóskai itatván
Összekordou mindent veszedelmes raskán;
Bakancsost, kórházat, s milyen éjén tölte?
És hogy az egészet mind megjövendőre.
A vicérek körül, - nekem rávarkarna,
Vagyis fesszegetni egyik sem akarna;
Mert bír ő nagy semmit jósolt meg előre,
Sohajnál egyebet sem hallhának róla....

Hát volna gárolni árját az örömeit,
Mert bír hullámai ügyis gárol sörnek,
Ha kitombolt, sépen visszatér medrébe,
Mint záportól áradt bércen csermelyéje,
Mely szakított, sépen imént egy kevéssel,
Halad most a rónán lassu csörgéssel.
János is, midőn már örömeit kionná,
Igaz beszédre keríté a sort rá.

Hallgaták mindnyájan sönves piparróval, - 31.
Csak akkor zajongott mind jobbra, mind bal oldal,
Midőn a törökkel máma körön lélek
Emlité föl, - jaj most megeszik, az velned!
„Nem rajtam fordult meg, mit teheret róla?
Biz, ha hallgatnának, okosabban volna.
Egyébiránt harcban nem leszen hiányunk,
Két hét múlva már a franciára vágunk!...“

„Hisz ha úgy van, akkor ninesen semmi hiba,
De kiált felőle jót, hogy nem praktika?...
„Akár én, felessemel! - vága körbe János,
Szere hagyjuk innen a harcot bossányos.
Visszaad királyunk mindent a töröknek;
Orsovát, Belgrádot, s többi meguen földet,
Csak hogy erejével arokra dőlheszen; -
Amde ért siméket én minék is fessem?...“

Eljen a háború! - in fölordítának,
S vala nagy kelesje öblös csutoráknak.
Köszöntek egymásra, és török felekre,
S köszöntek a jövő franciaseregre.
Simonyi is gondolt egy nagyot magában,
Mekkora csak elfért egy vicekaplárban;
Kerenső teheret annak foglaltára,
Mert red süvegét szörnyen félreapta.

Ha szabad itélni az arc tükréből,
Sétteni valamit szemek beszédéből;
Akkor a mi Lóskai öldös már rakásra
Keveredvén - ott, hol - dühös véronásba.
S habár éterében franciát se látott,
Mégis vágja öket, törő, mint a mákot;
Elvadult képzelme csak védelent kinnél,
S leszen fél, szeresen - sültau, ellenével....

VII.

Hátbonis világos, zori időket élünk, -
 Meglehet talán, hogy holnapot sem érünk?! -
 Még fülünkben zúg-búg az égyuszó Délen,
 És más újra kezdik a nyugori szélén.
 Péke a sörökkel, ámdé azon végre,
 Hogy mávoti dolgában lépjünk ki a jégre.
 - Átkosabb a jégnek a csarának síkja,
 Sok elesett nemzet sorsa bixorogója! -

Királyunk sark nemet fejedelmet jémet,
 S hadizenet jött rá francia királytól,
 Vasszag pergamenné véres tollal írva,
 S kard fokával van a pecvén rángomintva.
 Két aranyos követ hozza a levelet,
 S csak azt sem kérdezve: lesz-e rá felelet?
 A király elébe az avzatra tetve,
 S skánsszándékos módon ottan is feladve.

El kelten fogadni, - s kézzülödni gyorsan,
 Mert a gyorsaságban erős hatalom van;
 Gyakran újat sáborban zavar szét felényi,
 Ha gyorsabban új rá, valamint reméli.
 Híxódon a sereg színe, java, szépe
 Arra nyugos felé, a francia-szélre;
 Sebesez huzódon éjjel, nappal folyton,
 Bedig az időraj kidverőlen, zordon.

33.
 Sét volt a javából, zivatar, zimankó, -
 Ebei sem veré ki a jámbor halandó;
 De a katonának mostohább a sorsa,
 Lejét hecskig se hajthatá vánkorra.
 Kiin, szabad ég alatt vala a sanyája,
 Éjjel rakaróút hópehely hűlt rája,
 S a fagyos göröngyök párnái kipezének, -
 Őket majd az isten hűdege veve meg.

A sáborban sem volt fényelem, mint láni;
 Hát ki előörvön a szelőknek állt ki?
 A kancsároszár csaknem befagyott márkáha,
 S jégesapok rakodtak kájsa bajuszára.
 Simonyi fűskának bajusza hiányzon,
 De annak helyére a feje virágzon:
 Haja, menesprema jéggöröngyökkel telvén,
 Mint Hadúsímádó öreien viselték.

De azért ő ott állt, ahol állni kellett,
 Ott az előörvön möret vice mellett.
 Balról mere városra lávzon a távolban,
 Jobbról meg Thionvill a túlsó parton van.
 Flejh, de jó sanyául szolgálna e két hely,
 Ha se nem volna ellen seregével! -
 Francia viséren odabent mulatnak,
 S szegény huszáraink az ég alatt vannak.

Am azért Simonyi nem fakad panasza, -
 Asszonyi nemzetség születesen csak arra!
 S nem visézi dolog, - hoggha nem is riton -
 Hővisszonszágog ellen stórn stitkor.
 Néman téri sorsát, mint kit díjengedve
 Várossz borbélyinas esinová innepre.
 Hőzivatar kemé a szappans arcára,
 S elvívó élet szello borotválja. -

34. A fiasal vének szilaj keringése
Indován erőt gyorsabb lélekzésre -
örzi megfagyástól, mindazáltal orra,
mintha paprikának ért hüvelyge volna.
S dermedt újaitól a fagy lassan enged
makra pipájának tüzeckéje mellett.
A zöbbit pedig erősen haholnak,
Vagy ő nélvájára szinte kicsiholnak.

Jóska körülaládo a csipős szeteket -
Gondolja magában: álta más elget,
S sarkantguba veszi szürke paripáját,
Vízmenten nyargalva sütkö-bokron száll át.
"Hova-merre? - Kérde: tőle a viérek,
"No csak majd amottan kissé körülnérek."
Szóla hátra, s gyorsan vágatott előre,
Egyebet már nem is kérdezhettek tőle.

A nagy nyargalásban neki melegezőre
magát nyorult nyomra könnyebben érezte;
Midőn a kapuzást Lürck faláig jutott,
Már kedve is sámadt, sütyülni is tudott.
Lassabban lépetve, csöndesen nórátva
A jól összerakott bágyákat vízsgáta.
Majd belé merengve a közel vízébe,
Mely egy alagúton a váraesba méne.

"Esekély kis folyócska, nem hiszem, hogy érjen
Valamivel fölül jó lovannak ténben?
- Gondola Simonji és belé ugrott, -
Megnézem ott belül, ha valyon mi van ott? -
És az alagúton bejáról a várba,
S jutos egy palota kéres udvarába.
Az a kérdés sámadt innen egyelőre.
Miként les okosabb, vissza, vagy előre? -

*) Makkába lehelgetnek.

"Eh, hiszen még eddig - De semmisse lánam. 35.
Egy lépést se vissza, csak előre lássan."
Monda és belejött egy gyönyörű szinbe,
- Első pillanatra majd templomnak hitte.
Ki is volt az festve, satarorva képen,
Egy-egy angyalfiült minden utlopoégen,
Ki netvezelt körtöt, ki meg vakarózon,
Amde valamennyi szinte aranyból volt.

Egyik oldal erdő, léces meg a másik,
Csupaszon csak egy kis szögeles sem ást;
Vala itt tavak, rét - és fessen madarak,
Flyesmiktől nem is látszottak a falak.
Még a padló sem volt deszka, avagy öntön:
Kénes kövecsékből mestorien költön.
Gedig nem is szóba, hanem előesamok;
- Simonji lova már a lépésökön sarog.

Töltharolt a lépésön, - mit művészkézekkel
Lok kinnven az öreg gróf emeltesen fel, -
Kongott a bő tornác s skarskos is felel rá,
Midőn e szavakat Jóska elkiáltá:
"Ki van idehaza? ember, avagy lélek,
Mutasssa meg magát, csak egy italt kérek!..."
És kinyitá az ajtó, s három tündéralak
Jött ki a rémszóra, s földre borítanak.

Egyik a másikkal élhetőbb és vendébb,
- Különbáger köztök én mégsem szeretem,
Mert igazat szólva bizony mindahárom
Gyönyörű teremés, legstebb a világon! -
És ott tündépelve remegnek, szepegnék
Árva könyörögven éleket, kegyelmez;
Vagy ha őket éppen leöli, kőncolja,
Csak öreg apjoknak kegyelmezzen Jóska.

36. A legöregebbik habfehér szép úja
Egy arannyal töltött gyöngyöt erősen nyújta,
A legkisebbik meg imádságos könyvet, -
Az maradt kezében, amígön kijöttek.
A középső szűznel nem volt semmi épen,
Csak egy pár esillógó könyv kökönyv szemében,
S Simonyi Józsefnek olyan esdve nézen,
Hogy kemény szívén is fogott az ígéren.

„Kéjjenek föl, kérem - sírva József végre -
Meggájtult kegyetk gyöngye sündes kéje,
Nem vagyok én szász, sem pediglen kozák,
Hogy ide betértem: szomjaim okozák.
Szomjas vagyok egy pár édes-mézes csókra,
Ha oly csipetnyi szájról való volna,
Mint virágom - épen a magánka ajka! -
- Sitt a kökönyvszemű középső mutassa.

Elpirult a lányka, de nem soká kéren,
- Szívéből seheri hízen az egészen! -
Csókra csucorítva nyújtá eperajkát,
Mint galambfi, hogyha éreik, irajkát. -
József is megnyalta száját jó előre,
Azután menője újába törölte,
S úgy vedt közebe azt a nedves ajkát, -
Jó, - a boltozatok, hogy le nem szakadnak! -

Cz volt ám a vittám! - ez volt a csanánás! -
Simonyi helyében el is olvadna már,
En sán meg is kalnák! - így is érzem veszenem,
Csak se látnam volna! - bíz meg megbetegszem...
Hát az ölelésnek egyik, másik részről,
Mily forrók valának! - persze csak emlékül! -
S néki mindez csakis arcai pirosítja, -
Meglátják, hogy hussár, onig art is kibirja!...

S válnak, ölelésnek véges szakadással 37.
A másik kértőre sirt Simonyi által:
„Kégyed szép kisasszony, tartva meg erősen,
Nem fogadok én el sohasem efélet;
Vágyaimnak inkább ilyesmire felel meg,
Mintöt nyújt feleim e kedves szöke gyermek,
Már ha nekem siansa, mely kezében kékül,
Az a szem könyveskei elteszem emlékül.”

S árvevé a könyvet, - kebelébe solva
Töltött dolmányát végig begombolta,
S esőkökat szört déjjel, hanem csak kérevel,
S a jön úton ismét sebesen tűnők el...
- A három kisasszony öze apjához sirt
Vigasztalására, könnyebbizsere,
Majához sirték a rémült öreget,
Ki kére sündeloe majd kévögbeesen.

De leányit látva újra örült, éledt
Szívéből áldván a nemes ellenséget,
Ki szép gyermekeit, örömet, vigaszt -
Nem rablá el öle, - segyetben sánasai.
Dicséretet róttak a lányok is róla,
Nemes büszkeségét egyik igarolta,
Kegeletes szívét másik említe meg,
A középső pedig sirték szép szeméket.

Nagy volt becsülete mindahárom elős,
Még az öreg gróf is úgy megkerene őt,
Hogy megbocsásani sem tudá magának,
Mint nem ment elébe a diós huszárnak?
Mert nem kinnára meg diós pálinkával?
Nem szánhatna öle egyik pohárával,
Pár ahok hasonló nincsen a vidéken,
Pár beregségere sarrogatja régen!

38. Így beszéltek róla, így emlékezének,
Naphosszat dícsérték a virágzó népek;
Míg ezalatt jóskák felkelt megeresztve
Nyargalt örökösökkel versengéssel.
Társaihoz sűrű beszélte a dolgát,
De felét se hitték annak, amit mondott,
Ha bizonyosságul rá a kölyök ott nem volna,
Amit elő is mutat kebléből kivonva.

Stemmel látott dolgot, kézzel sapintható,
Aki most se hitte, az nem jövendő.-
Nem is kételkednek, csak bámúlva rajta,
És kérdik: édes volt-e a kisasszony ajka? -
"Már hogy édes volt-e? - sőt Simonyi-vagy jó?
Van-e olyan szemér, mely hozzá fogható? -
És mily süzes emellett?! - most bámúl fölöme,
Ját maradt a helye ajkamon örökre!"

"Gyenge teringese! - ez már csak valami! -
Kérdenek hozzája többen is szótani.-
Nem vagy szomjas tőle? mert oly mérfelére
Szomjazik az ember, csiklandit gégéje." -
"Dehogyisnem vagyok! - de üres kobakom,
Adjatok egy olgát, melynek leltke vagyok!" -
"Adnának is neki, többen is innának,
De bizony mindnyájan anélkül valának."

Nincsen egy ivalka az egész tizednél,
Bárka cseppjein aranyat fizesül;
Szomján kemlelődnek arra, meg emere,
Ha valakis az ég erre verérelne?!
Egyre csak Simonyi - pengyelében állva -
"Jönnek a cimborák!" - vidáman kiáltja.
És balra tekint minden, messze városa felé,
Csakugyan huszárok törnek arról elé! -

39. Ha huszárok jö, mi baj lehet a világon?
En már csikbörös kulacsuk is látom.
Mindjárt kibukkannak a ligetek mögül,
Simonyi jóskának a leltke is örül.
"Hírozzon isten földi! - kiáltja reájok,
Jösszötökre olyan réges-régen várók!
Van-e a kulacsban? ide a jó borral,
Visszaszolgálok: am' első alkalommal!"

"Biz visszaszolgálok kendtek emberiség! -
Vitézi mindnyájan ülték rá a végén.
É volt, ki a bajuszái törölve már felre
Hossza, nekinyújtott kortyokat remélve.
De elálmélkodva néztek szemre-felre
Mi sem saláthatóan a dolgok egyszerre,
Togad' isten helyen hogy a jövevények
Hátvan karabélyból reájok lövönek."

"Gyenge, alki adra! ez hát az emberiség?
Ludarábbak, mint a legvadabb ellenség!
Akkor ki fia, neveléslen népek,
Nem hagyjuk szótalan, rajta jó vitézek!"
Ekként szól Simonyi, smemen nekik vágon,
Hyeu karabolás ember sohse látou!
Harszor is annyian vannak azok számba,
Mégis kevés jutou egy-egy hűt huszára.

Simonyi közülök kifogza a vitézet,
É kemény szamádrára vonna őket ezén;
Gonosz szamádrát vol! - karddal sokszorotva,
Judniillik sapján, - s erre-ara osztva.
Elbukou az ellen vitéz kapitánya,
- Rosszút ütön ki a szamádrát próbája.
Sujonkoda - estén nagy zavarba jöve
Ekselenül szalad hátszra és cselőre.

40. Midőn a zivajra a mieink végen
Hornának egy szakas huszárságisága,
Már akkor Simonyi sizenör fogolytal,
Visszapelé tartom, sugyavanyt lóval.
Itt tudá meg röloh, hogy franciák voltak,
S igazabban örül egy már a dolognak.
S dümnyögő magában: „bűtifa, hogyha nem eser, —
Még utóbb huszárnak nékhesné az ember!?”

Diadalal vizek a sáborba öket,
S azok beszéneket felölök legyöbber,
Kik a viadalra akkor érkezenek,
Midőn már az ejten prédán kárküdének.
Simonyi szótalan poroszok legyátal,
S sán schase szólna felölök magat,
De a fővenérek kérdezték a dolgot,
— Itt is csak muszájból, — de mindent elmondon.

És a sábornokok veregenék vállai,
Valamelyik meg is csipe pöre állai.
Dicsérek szívenek örjás bátoriságát
Onsván kiérdemlen nagy szavaknak árját.
Végre hozzá lépett a legöregebbik,
S egy füles exussal dicsíté föl keblén,
Gombosorától vállig nagyot arasztolva —
„Ter' am ide több is!” bízatoslag monda.

Lúská e szavaknál elpirula fölötte,
De csakhamar bátor sekinseles ölte,
S gondola magában: szerünt is nehányan,
Kivánját egyen bár mind a franciákat! —
S sábornokok elöl társaihoz térve
Künseleu csak ezen csüngön az elméje,
Eörsé se venne, hogy dolmánygatterjára
Két csillagot varrtak vezér parancsára.

Nem kábira soha ör a sziszég álma, 41.
Kellki örömöt csak érdemben salála;
Meg-meg is sekinse a nyert fényes érmet,
De csak amúgy lopva, — a többiek végen,
Kik elöl örömöt sikkolui kívánja; —
Tordisá is a szór csákópasztománra,
S fisisva* löbbálna aré a sárga bojtot,
Melyet az alhadnagy kardfejére fojtou. —

VIII.

Zivataros napra gyönyörű éj támadt,
Tán a sülvilágon ümmeret tartának?
Parádeban vala a menyek országa,
Kendjeles dolmányai ölté föl magára.
Ita' annyi forintom volna, de szeretném,
Mennyi fényes csillag ragyogon a keblén!
S a sejtud ször-fomú lángok miljom erre
Dicszatalag gyanánt volé jobbváltára verve.

És az ékes éjnek fölsünt szürü lánja,
Örömsöl ragyogon teljes két orcája,
Orcájának fénye messze elszörvöden,
Miként szaradokra szoló hősörvövény.
S oda borák szépen arja kebelén,
A kebelén égő csillagok fölébe,
Ötlen a legdicszest, legragyogóbb renjél,
Százmilliom apró föl nem is ez egyjél! —

*1) „Fisis, fisis” kacéran mutogat.

42. Hej, az egész sábor - ou az álom kompján
Ever a holdnapra szünetesen gúzsolván;*)
Mindössze is egy van, ki nem jár e réven,
Egyedül Simonyi Józka van csak ebben.
Elmerengve nézi a sündöklő eget,
Tényes holdvilágos, csillagseregessel,
S éberén átmodit egy gyönyörű álmat,
Amely még gyönyörűbb volna valóságban! -

Tán merész lehetni a ragyogó álom?
Mert megperken tőle az én hős huszárom,
S rősselven, hogy főmbe szálla gondolatja,
Még maga előtt is titkolni akarja.
Télven, ha ereje kisebb vágyainál,
S el találna bukni a cét kapuinál
Fő magánál - bárha titkon, éjféltűse-
Jok-sok szemrehányást keserűen teherne.

De hiába rejti, őrtzi a nagy titkot,
En jó aszfaiak - néá vakarintok;
Az gondolta biz ő, - amint én gondolom?
Hogya generális lenne még egykoron,
És amyi csillaggal volna keble ékes,
- Mát híre tudmilitik az arányhoz képest,
Mennyi uffön csillag, - akkor szíve épen
Haj ragyogna, mint a holdvilág az égen!...

Am azóban mindent négyzetem körös mondóm,
Hogy meg ne jirtsam, van reája gondom;
Tán valamin már is gyanít, mert elfordul,
Alatta a hó is színe megvesitfordul.
Vagy beleúnt nézni a csillagos égre,
Vagy tán az álom őt is utolérte? -
- Aluggal virézem, eleger fáradtál,
Mát lesz az a kis lány viráger álmadnál!...

*) „Gúzsolt“ ever, vagyis gúzsba fűzött everes húr.

43. Jobb is, ha aluszik, minven más mit látni,
Kétfelől huzóditi söter felhőkárjait,
S egy láthasatlan kéz gonost munkát talát:
Csillagokat rép és stórja öket alá.
Tethődarabok közt selyeg nagy bívan
A holdvilág is, mint sebzen stív a bában,
Miglen utóvégre a fellegeti szárnya
Összeolvadva feketén egymásba.

Elrakar ez mindent, e fekete söver
Poritván az égre sűrű szemfödelen.
Lomha köd vát alá, suttlen végig fekszik
Bihennetven gyöngé, puha, leha restis.
- Csind volt a sáborban, mélyseges nyugalom,
De valani forron a tulsó oldalon.
Gonoszban sürhetik odaát fejökér,
Főraváló szándék nem igazná öket.

Tűszkötnek, dobognak a sílaj paripái,
Tegyverben állanak sültnan a franciák;
A mi sáborunkat - én biz arról tartok,
Csúffá semmi vagyon egész akaratjok.
S hogy nem rossúl sejték - igazolva dörren
Egy-egy öreg ágyu in-amon a ködben.
Az ércetnek öble hasog, sámadásra,
Taj itt mindnyájoknek, leditit rakásra!

Bizon faj is volna, legalább lehetne,
Ha nem szedőködtek volna ék is rendbe? -
Ande félig-meddig csatakezzen vannak,
Első rohanásnak ellene állhatnak.
S a kistegzen ágyuk fődözete alatt
Vissza is vonharják egész derékhadat.
Mert visszalvonulni nem egészen séggen,
Ha annak rendje és módja szerint méggen.

44. Tamaot a francia elősapaival,
Ütközön a reszel és mindakét szárnyal;
De mikém ha dongó falban ütközött meg,
Hogy a támadók is más irányt vevének.
Vissza, elhaladtak, tudja hol állnak meg?
Nelli rontva saját derékseregjöknek
Nagy csorbát ejtették a hadaknak tömbén
Előre kiesniük seröket ledöntvén.

Vészi ezen dolgot hadi eselfogásnak,
Tízeges taktikának, gonosz praktikának
A mi vererünk jól kiköztörült észrel,
É' visszahurcolták egész seregjével.
Most mindakét félnek egy a gondolajja,
Ami hátrálásra, futásra zaklatja:
Mindegyik azt véli, hogy a másik üzi,
I az elvesztett csatát egykép keserüli.

De ki is juthatna biztos tudomásra?
Miből gyarisszon a dolog állására?
Mindön alig látják egymást is a ködben,
Legjobb barátjok is tévesztik el többen.
De arben a vezér: Melas generális
Nem veszi észét el, jól tapogatóz má' is,
É' hogy bizonyosan tudhasson előgre,
Két lovassapát is rendel kém szemlére.

Készülődnek is má' vertesek, drsidások,
Lul szereti hadi nép, gúnyjok se vároin,
Mindön a vezérnek eszébe más öslik:
Simonyi küldi ki sa tizenhat többin.
— Laska megindula ama Homburg felé,
Mint kaplár, csapaját elöl verérelé,
I megpiltá keményen cántalan kötődni,
Avagy egymás közön hangosan diddögni.

45.
Nemán haladának, — beszélni vilalmas,
Még az is baj, hogyha megcsörren a kardvas;
Hogy el ne aluggék, kiki csak azon való,
Keresett is dolgot, minőt jónak gondole.
Ki pipára gyűjön, füsttel mulatozon,
Ki azt is sokalva csak amügy bagóron.
Egyedül Simonyi süggelt kímélődve,
Hol mifélek látna? ellen honnan jön? —

Meg is ünta nézni a semmit és ködön,
É' má' rágyűjteni ő is készülődön,
Mindön lát valamit sarkúlni előre,
Nem nagy a távolság közöttök közöne.
Jól szemügyre szedi: há' biz' ellenség a!
Kicsillan, kivillan sisakjok sárifa,
Lófarok ar ormán, keres a kaskóta,
Valamint iszákos embernek ar orna.

Hátra söt Simimoyi vitézhez halhan:
„Bisz! esőndesség legyen, s cájok bukhtantam.
Készüljessék hozzá, hanem észrevétlen,
Ite van az ellenség, megnyomhatjuk sápa.”
Elyonja pipáját kiki hova tudja,
I oda lopózkodnak egészen hátsukba,
Ite ordítanak jól veszedelmes módon:
„Rajta magyar! üzd, vágd!” — I meg is tessék nyomor.

Halad a francia, aki el nem esik,
Simonyi vitézi szöngyei siredelik;
Kémütelrel selve vízzi az irháját,
Tegyevén elhanyagja, elvési mátkáját.
É' a szaladóknak Simonyi utána,
Veszekedve érnek Homburg városába,
Homburg városába, piac közepére,
Tízereznyi tábor kelte közepére.

46. Flomburg csöndek állou, de az üldözöttök
Veszett ordítással nagy lárma ütönek:
"Itt van az ellenség! - elvesztünk egy sáliz!
Mind leprisanati az utolsó lábiz!"
Ugráltak az ágyból, szimbüt, iszállóbul,
Kit nem illet mindet, az is neki lóbul.
Dolgát és katonát a nagy zürzavarban
Kéveredik össze rendezlen csapokban.

Legyereket durrognak, a sombita harog,
Lármadob dübörög, lovali körmé csanog,
Térszelen paripák isamódnati szerte,
Gyermeket anyjával raknati székerekre.
A farkas kincseivel menekülni kérszül,
Szárazolnati rajta, soha föl nem épül.
Szonyu szibajgás, lárma az utcákon,
Tejvesztett csapatok törnek át egymáson.

Itt szeker bükök föl, ott a lovas gázol,
Mozogni se lehet a nagy sálongáson.
Imitten kárvalkon zokkon panaszkodik,
Amon meg egynehány störnyen hurakodik.
Fölfordult világ er, - hídba csiritom, -
Egy mást sem értek meg, valódi Babylon.
Ki csinál itt rendez? Ki ren igazságos?
Ity fejtelenséget az apám se látom!...

Simonyi ezalau ott a várpiaccon
Kuna szemléi sarva pályváron lobokan
Összefog néhányat, simindjén el is sárja,
Hladnagya kapja er, az a kapitányja.
Ez is körütkéim, - be csak bejövénék,
Hlanem vissza hogyan mennék most szegények?
"Mozdát van a sorunk, - a többiek mondják,
Képlát uram, müt mi lejártott a nőrá!"

"Itt vesztünk mindnyáján, mincseu szabadulát!" 47.
"Ch, - stól Simonyi rá - kend is rajen Duda's?
"Aki meg nem retten, az még nem veszen el,
Véghezünk röviden, mint dukát - erékkel."
Ez megindulának esálmányolt lovokkal,
Simonyi előtök remenereit vagdal,
Szonyu kardjával ő sikátori tör, nyír,
Mit ardan a többi keltökép kibövir.

Már jöt kivergődtek a nagy ketpecéből,
Middön egyik görbe utca szögletéről -
Ki tudná, hogy mennyi? vértés tör redjök,
"Mozd les végünk!" - sólnak a járadt huzárók.
"Már mién is lenne?" - Zúg Simonyi usna,
Simindjárt az elsőket iszettek aprizja.
Vérszemet kapnak rá vitézi is sorra,
Svissnavent rögrön az utcatorokba.

Keskey volt az utca vértésen bújáró,
Nem bossáskorhassak mindnyáján csatába,
De erék se várták míg előjöhanek,
A szembeszállákon keresztültörnek,
S sebes vágásákkal a kapunkat sarva
Kijutának végre óhajton szabadra,
Bárha a sorompót előtök - marasztven -
Valami gazember süstent leszalasztá.

Talán ugratásnak sem lehet mondani,
Még rájitésnél is könnyedebb valami, -
Azon gondolkodom, mint nevezhetném meg?
A sorompójakon mincegy ástünének.
- Jó mulatást Flomburg! zürzátok, törjétek
Egy más oldalvonsjár sálongó vitézek!
S meglátokja tovább még most, aki kánja
- Messzilátón talán? - egyhet utójára.

48. Megvitt a jó hír István a sáborba:
Nem jön a francia, elég saját gondja.
Homburg városában sűrűen sanyáron,
Csak anyja a hűje, mennyi ő levágott.
Most ülték salán az elesettek sorát,
Ha odább nem tette a többi sátorát.
Ez is ellenélte István az egészet,
Még a veréket is rá bámúlva néztek. —

Híre futamodott ezen riadalnak,
Simonji Istvának, kis huszársapának;
A szürke lovadról csodákkal beszéltek,
Beszélte hírneve földét ellenségek.
Tanult jó vitérek, gyermekek, leányok,
Hősi szereivel szor^{*)} foglalkozának.
Lásni óhajtották, ki sudon felöle,
Bédig valamennyi borradva felszöle!...

IV.

Nem ócska forsponton, mit falán a léha
Kisbíró ágjáról parancsol ki néha,
Könnjei paripákon, sárosverű párán
Röpül a dicőség nagy földet bejárván.
Helvét határszéltől sengerig a Rajna
Simonji foglalja a hullámmorajba,
Ibszanúlja tőle — nesztelven^{**} a zajra —
A cseh határbercek csacsogó vízhangja.

*) Sokszor helyen. — "Nesztel" figyel, hallgatónak.

49. De viték Simonji — habár inérzetben
Sokas erősödön, — mirse keres ebben.
Híre a világot becsatangolharja,
De hittelgésével őt el nem kaparja.
Nelli próffeszkedve magát el nem bírta,
Kacér a szerencse, igen csalafinta^{*)}!
Ma nyakába borult, öleli, csókolja,
I meglehet: holnap már ökleli, tiporja....

Judva bölcsen mindert föl nem suvalkodik,
Büszke, mint katoná kello' hasárvégig,
De mint hírneve fia magasbra nem látott,
Csupán merészségben ugraton kordáron.
Ahova szív kellen, — bátor szívet értek,
Oda is küldöznek mindig a veréket;
Keveset pihent ő szakkáson, sáborban, —
Most is előrsön a Rajnaparton van.

Ének éjszakája, sa sörétség melken
Köd is sanyar, mit a hegyek eresztettek.
Tolvajoknak való, de nem katonának,
Odább érnek kézzel, mint mennyire látnak.
Mit csinal az ember, ha jobbat nem seher?
Köszörsök egymással az unalom helyen.
Simonji vitéri színe hasontképen
Egy mást fitejörrel elmulatva lépén.

Amde az élekköt — bár minden lucárnál,
De mint paprikától — keves van egy hárnál;
Lohod a csipdelő beszédeknek lángja,
Mióbb már mesétre seregek reája.
Olyan huszárember igen sokas látott,
De még sőbbes hallott — járván a világot —
Csak akkor hallgat el, ha beszédet kérték.

*) "Csalafinta" kedvesen enyeltő, kitlen mindorákkal nem lehet sokas bírni.

50. Tudnak történetet mindenféle sarkai,
Megnagyjait a fület, kitoldját a farkat,
Csak legyen, ki az őzi hallgatással végig:
Harminthárom nemzet sorsát elbeszéli.
Még oly vakmerő is találkozik itt-ott,
Aki kiváckant egy reményes tikkor:
Miképen mulatott Simonji Frierben?
Hancum e szavaknál kicsit még is szépen.

De hogy a káplás út nem törődön vele,
Egész történetét végig elbeszélte:
Mim sincsoltatta meg az úri dámbát?
I választott is egyet körülök magának.
Egy mántos gyűrűjét s egy aranykarkát,
Miképen összeodgott két zömök franciát:
Tölthetné a kis lány gyönyörű újára,
I tizenhárom csókot adon ráadásba.

I aminn így mulatnak a vidor huszárok,
Egyzör csak egy rozsdás hang kiált rájuk;
Nem is születtemek, más valami nemzet,
Nem is hon tanúlta legalább e nyelvet.
"Ki vi?"^{*} ismételi. - Akár valamennyen
Megvívunk - felelik mindnyájan nagy fenyeget.
I most veszik magukat észre a franciák,
Hogy bizony fogának pogány csizmédia!

"Nem jó helyen járunk, - sőt Simonji rájuk,
Odább van örök, föl csak azt válszárak,
Eljött mi érsünk annak idejében,
Van gond. reánk is még valami fejében.
Terjessék csöndesen vissza hadasokhoz,
Vagy ha nem tudják az úr archohoz,
Melyiken járunk: azon-e, vagy eren?
Visszaverték én, még azt is megteszem."

* "Qui vive?" ki vagy?

51. Svissza is verene saját öreithez,
Eskély paradzágba került neki minden;
Tudta ő az úr, ismeré a sájar,
Még a botrokas is, halmoz akarkányai:
I baráti poharas üritének ottan,
Mely vész tüzel, velőn izgat a csontokban -
Oly rajnai borral áldomásoránál;
Tiszajót is mondott egy köztársaság Istvánai.

Tura köztörtés volt, hangron ilyenképen:
"Vitézlő" huszár se - ott a túlsó részen!
Hogya mindyájunkat lekaszabola sorra,
Beszülésünkön úgy nem eshetik csorba;
De mivel, minn síró gyermekkel anyjához -
Visszahoztál ide, minint hadához,
Egy vaságnak süted bélyegét arcomra,
Tehát elvárandlak egy salátkoróra!"

Nem fog elmaradni, - Simonji ígérte,
Larral elbucsiázván sorsaihoz tér. -
Örült a francia, hogy né a salála
A szürke lovassra, a vitéz huszára.
Itt a jó alkalom, - gondola kevélen,
Hogy a hír sárában nevel kiserepfen.
Leütem lovóról, föléböl leeresen,
I legyőzve a hírest, még híresebb leszek!

I gondolkodom én, s gondolkodharon is,
Hogy örökre olyan huszár ő haton is!
Korának Péleben, reményes remes,
Jóti erő fél fél, - tén csodánati sermen?
Ersi a kard csínját, sűd kerelemi dardát,
Proscorkáynak himéd, ha forgatni látnád!
Holmi krumplicsüvenél okosabb a lova,
Ő a franciáinak leg híreseb bajnoka....

52. Számszalan csatában, De még számszalanabb
Bárbaiban vívott már - és elöngben meradt.
Kere állat sok-sok bajnok veszte sörtes,
Vérre, vagy halálra, - minn számbanok törvény.
Vigadnak odaát, a huszárzon ülték,
Még pedig előre, - ha megkeserülték! -
De ki venne mostan ilyesmire fejét?
Júdját a dolognak jó kimenéséket. -

A reményő bajnok Simonyi lulit
Gonosz hangot adott, csaknem hogy nyerte,
Gúnyosan mondá ki azt a féjes nevet,
Melyet a hír nyelve sörtesen emleget.
Kaján félrevoava, orrát fintorítva -
- még salán füleit is előbbre morzditva?
Jaghegyen beszélget becsmértőn felőle;
Bár úgy felejtene az isseu irókra!...

De ki tudja, salán az isseu se féli?
Nem az oltsalmarra, hanem kardja éli,
Mit borotvakövön oly élesre fene,
Flajskálat lehetne hasítani vele!
Ki is állt véle a két had közt síkra,
Middön a nap sugar a ködöt fölírta,
E' által ordítson az innesső félre:
"Hol a szürke lovas? - hadi sámlotok véle!"

Simonyi nem soká kérese jó magát,
Elővezetése jól abrakolt lovát
E' reá serényen ő is kiugraton:
"Itt vagyok jó vitéz, amikéin lészarod!"
E' ott a sík sere - két hadsereg közön,
Mely fegyverésünetet egymással ma kötön,
Sebesen nyargalnak körül, karikába,
Mind egyikük kúszke volt kitanitá lovára.

53.
Imen és amonnan futarok jövének
Szándokuk megvinni a két főverésnek.
Megízesték serep: ha engedélyt kapnak,
Két sereg láttára rögtön összecsapnak.
A francia okúl serege becsületes,
Simonyi pediglen adott szavát vesé.
Még is hortát rögtön a sebes futarok:
Két az engedelem, bármis akarnátok. -

Átlépett a síket a határvonalon,
Mely a két sereg közt kijelelté vagyon,
Hogy a viadalnak innesső és suli
Részről jó közelben legyenek tanúi.
A két főverés meg összelovagola,
- Tegnap még ellenség, ma jó barát, Roma!
Egymás mellett nésték az iszonyú harcot,
Mely egy jó hujjáig*) nagy keményen tartott.

Össze-össze csaptak, villogon az acél,
S nemcsak hogy villogon, sattogon is az él,
A csapások számát - osztatván keményen -
Berössa egymásba majd hüvelyknyi mélyen.
A francia csaphat iszonyú erővel,
S azokat Simonyi fölvalja keltővel,
De hibát egymásban sehoagsem sehetnek,
- megfuvák az ércet, és ők megpihennek.

A pihenő alau mindakéi vesetkő
Karikában nyargalt dühös lehüszendő.
Is, ahinnek olyan természetű vagyon,
Hogy hamar kifújja magát a szabadon! -
Simonyi sámadta a szörnyű franciát,
Middön fölhasantak újra a trombiták,
S oly erővel süjtön pánicos sírákjára,
Hogy a földre rohant oltak és gardája.

*) "Hujja" alau aron időtartam értendő, mely csoporos mezei munkán,
készeknél két pihenés közt esik, nem pedig, mi a hajósoknál divatos,
i. e. aron út, melyet egyik, vagy másik foglalkozáson sehetnek egyúttal,
hol aztán a vontató lovakat ellenkérő oldalra kell káltítani.

54. Tapsoltok emímen, de francia részről
Sini csőd állott be, több más nemmi késsel,
De minek semetűi sönk után az eskén,
Kivőn az örömei mindeneknek sokán,
Mikön a földre hullt bajnokok föltálla
Gyalogosan rontott a győres huzára;
Támadta hátulról, bolról, hanem jobbról -
Kamitván, hogy a ló neherebben fordúl.

De Simonyi lova nagy ügyesen forgott,
Csak épen gardája úna ez a dolgot,
S rettenetes kardját jó csapásra méri,
Ha szék élre van is, elég ez egy neki! -
Amde nálánál a francia se rosszabb,
Az is vágni késett, - hanem más föltöleg,
Oda szó Simonyi hordónyi fejéhez,
S tárt ellenével mindörökké végez. -

Elkerült a bajnok tömendei nagy része
Vérrel a havat rozsdaszínre festve,
Még se nézta magát, úgy adá ki lakkét,
Vagy sízenketten a vállakra emeltek.
S verést szavára elcipeltek gyorsan,
Tényes semesébe téren a sáborban;
Tegyenel kíséret, ágyuból is lönek,
Már egyebet érte más is sehesnének?!

Országok a sínek, ki ama, ki eme,
A küzdelmi piac üres lön egyenre.
A főverést is illőn búcsurának,
- támadt volt az arca a franciának! -
Simonyi egy sereg sínsöt kíséretre,
Kül körül mindegyik dícsérté, emelre.
Jusott a sáborba az övéi köré,
Ereknek öröme a többi föltöre. -

Tüssent körül kapán a sűrűn ütéseit,
Ki borral kínálta, amott meg, hogy egyet;
Szék fele kérdéssel jön elő a többi,
Egyik innen rántja, másik ott löködi.
Milyen volt a bajnok? - hány fontos teheren?
Judom: - hogy irradon ökölnyi eszpeken!
De miként is bírtál ama masinával?
Kevés kedv vihoghat mostan adaátral!?

Még János messer is, hogy neki feleljen -
Balkönyökén ráva unokája kegyelen,
De animus egy rána - némi névvel érez,
Tengerébe tekint: - a bizony csak vés ez!
Néred fia ny mi e? - franciavér salán?
Avagy sebet kapál magad is a csatán?
- Néri, sapogaja: - még azon friss, melleg,
Vedd te a dolmányod, baj ne legyen gyerek! -

Sevci Dolmányát s hamor megralátja,
Sebet kapon bír ő épen balkanjára,
Amde nem vesztélyes, se hosszú, se nem mély,
Kapon ő valaha nagyobb is ennét!
Ez oda se névne az egész esemény,
De János mordult rá: - a bolond eszednek!
Gonoszság valharik, vagy sán ara akarod,
Hogy lefűrészeljék ara a gyepűs karod?!

Sin a maskorányt ara kéri igen,
Hogy horron valamin a sebre sebtiben,
E a síves asszony jó emberiségéből
Nyert várvondarabot karddal mesélő föl.
Egyik elvett részét pálinkába mártva
A kimosott sebre sapogaja vigyázva,
Még a másik részrel - hátr többen akarják -
Ő maga köti be Simonyinak karjait.

És míg Simonyival itthün ex törénit,
 A hadi sanderban emelik az égig;
 Ki hogy dicsősé? mindegyik aron van,
 Csaknyerő vezér nem dicsémek jobban.
 Magasralással sül, kinek nyitlik szája,
 A generális is nagyon büszke rája. —
 I a lengyel Desidásotk erredere kéri —
 Adnán ki e vezér hadnagynul önéki!

És az erredemeli kivánsága selik,
 Is vezér, kérését könnyen meg nem vesik.
 Vissi is számára egy választson köves
 A cifra kardkötő, az aranyos öves.
 A vállbojtos öltönyt, mely sötétzöld paras,
 I esillagos gallérja gyönyörűn pirostó —
 Lohalalban visszi egy kixxemeli solga, —
 I erenzút havonként két lora jár zsoldja.

Amútnak sánsai, hogy mi ten belöle,
 Ande a szerencsét nem iragylit tőle.
 János az beszéli, hogy ő megjövölna,
 Vagy ha nem jövölna, legalább gondölna.
 — Simonyi stivére ställa nagy borúlat,
 mely a kixörésre nem salála újat,
 I hogy ne györöthesse odabau sokáig:
 Pettenereit ivon — kajnal hasadrdig!...

X.

Vesenün vigadóán kereszstül az éjen —
 Hánykolódon stive skorongó keblében;
 Halványpiros arcán az öröm és bánar
 Kengerék egymást, mint napsugár az árnyar.
 Nagy sirsesség érte, ande stivfájdalma
 Semmivel se kisebb, s nem segíhet rája.
 Mint előlépessén igazán örülhet,
 I hű bajársaiert húlathar könnyüket! —

És reszeré gyaráni szeresék mindnyáján,
 Megosztán örömet, s reszvereset buvában.
 Odaadák neki kengeröknek felét,
 Iraros szerékkel közőrek be sebet.
 Vízéri dolgában a gáron valának,
 Legiték kivimmi, mi sok volt magának,
 Megvédék személyes, hogypa épen kelten,
 I györve harcolának az oldala melten.

Hegh, öket elhagyni edik neki zokkon!
 Tellegen borongnak a merész homlokon,
 melyen még ráncot se lára senki eddig, —
 stive a lemondás kinyjában verendik.
 I nemcsak bajársiról kelle moss válnia,
 Stip tuszárvöröngés stinse lehánynia,
 I önfajától messze, messze elszakítva
 Keblét majd örökön mely soványas bírja. —

58. Lelkét e sok minden fájdalommal tölti,
Vízét a lengyel is, de csak mégse földi,
Nem lehet rézkese igaz örömeinek,
Vissza kell fordulni szívébe felének.
Ha nehez sors éri, roszra fordul sorsa,
Hol salát rá ember, kinek panasza?
E vidám útképen ki kocint majd vele,
Egy-egy sakaros kis lány egészségére? —

Pellának okán — minőt ottan türköben
Örökvissza csokli stent lángra hevülten? —
De minet is hozom emlékébe én ezt?
Még emelt buja is sorvado stívén vest! —
Nem láthatja többé, reménye se lehet,
Elcserebi holnap a csava stínkelyer;
Messze földre viszik, sárolabbra innen
Taliánországba, — sár mérföldre innen.

Bücsüt is vese immár minden szeressétől,
I kicsordul az első kömzajor szeméből,
De még sárjai is megindulnak mélyen,
Csillogon valami mindegyik szemében.
János sürtörzene jó magán legjobban,
Bedig segyém jámbor zokogó hangokban
Törvéle' bucsújár, s oly vadul könyerezem,
Arja elhajrana egy malomkeréken.

E mi még leginkább itten bánariához,
Ő jegon legelsőbb a vigasztaláshoz;
De olykép üsön ki, min akasztandónak
Ha paradicsomról, s égi jókról szólnak.
Simonyi ezalau ösreszedvén magán
Visszavigasztalja a zöpögő apát:
"Katoná dolog ez, ma is, holnap ottan,
Ma szép lány keblén, holnap a pokolban!"

59. "Johse adja magát János apa búnak,
Meghaltja hírei az elszakada fiúnak,
I az simsen megírva sehol, hogy mi kesen
Össze ne jöhessenek még ezen éterben?
Haltomán is én már valami fülhegygel,
Uj ezredemben beszébe' egy lengyel,
Hogy mi sáborunknak igen ezen szánja
Legjóségre indul Taliánországba. —

"I ha igaz nem volna, marad még egy vigas:
Egy urat szolgálunk in is, on is — bix azt;
E a végtelen ég egy földet alan
Videlyük — minn illik — mindnyóján a hadar!"
"Igaz hadnagy uram, — avagy mit is mondok?
Emberül van üsém, jól veszed a dolgot,
— telete János rá — s valamikém mondat:
Még össze is jövünk — azt a csikorgóján!"

E elváltak itten megkönnyebbült stívvél,
Kiki több remény, min rosz sejelmer vin el;
A sábori süthöz János és a többi,
Simonyi pedig az útra készülődni.
Hajnalszürkületben meg is indulának
Déli sárjai felé, Taliánországna,
Hol ama nagy híru Napóleon győzön,
Már az egész ország uralk a győzön.

Mieint seregői — majd kardcsapás nélkül —
Svónorra kiaz olaszok földérül,
Oly furfangos esse volt a háborúra,
I kacskaringós vala amann minden úja.
Ha előhöl vársát, hátulról jelent meg,
Bedig háborúban nem igen szeretnek
Hátszó ajtókön érkerő vendéget,
Nagy zavart okornak az ily meglepések! —

Többször lephették meg Poljő generálisát,
 — His a mi részünkre stult a híres Gáris-
 Arét juttatott Királyhoz követség,
 Mire a segítségnek nyeresé követség.
Vurmser generális a rajnai szárnyal
 Sebeseen vonult le Tirol földén által
 Tainagarására a kiüldözönnék,
 S Garda tónál rögrön sábor is ütönek.

Tábor is ütönek, rajtok is ütönek,
 A franciák most is váratlanul jönnek.
 Keiszaladt a sereg, — gonosz egy segítség!
 Az istenek mindig futni is segítség! —
 Egy része a Garda tavának szorítva,
 Másik meg talán a csatáért borítja?
 His is reményes dolog fejlődött ki:
Gordjanovic harmine ágyuját vesztéi.

S pogány francia nép nem keres gardáját,
 Gyilkos golyóhissal sömni selet száján,
 S sajtát micinkre önnön szereikkel
 Lődzöven számszalant gonoszúl veszté el.
 Öste bomlik a rend, nagy zúrtavos sámad,
 Lovas gázolja el a futó bakákas,
 Társzekereti dőlnek, — ki se gondol rája,
 — Emlikrem igen Homburg városára!

Törfordul is minden fenekestől, töből —
 És a harmine ágyu veszté módon bönből
 Remenő rokábol okádott sírével
 A riadt sönegnek felét szipöröl el.
 Egyedül egy küsséd, marok lovascsapat
 Kürd az ellenséggel, mely miként arader
 Rohan rája és hullámzik körüle,
 Gondor ad kivágni magukat körüle.

De huszárok voltak, hej a huszár pedig
 Még az ördögökkel is megverekedik!
 Kivágnán magát az ellenség sönéből
 Seimre visszapel — egy halomnak sör föl.
 A halom serején népetől haggarva
 Egy Druidás sörre álla várva a csaparra,
 Nem igen jól esett neki ez a látvány —
 A huszárcsapatot vesztélni látván.

Amint közel émet — kiálta rájok:
 "Vissza jó vitérek! — usánam huszárok! —
 Vissza kell foglalni azt a harmine ágyu,
 Erre bár az ellenem egy lábíg levágyjuk!"
 S az előre törő Druidás sörre látván,
 Kiben is Simonji ismerék mindnyáján —
 Remes ordítással küdülánat vissza
 Kérlelhetlen halála sörre ágyúntára.

Assörve két-három gyalogos csapaton,
 Előre domborít az öldöklő halon,
 Melynek serejében az iszonyi sereket,
 Miként bősüls bika — úgy megbomboltakent.
Simonji a halmoz hirtelen megvitta,
 Bár egy vérescsapat uala jólállitva
 A zsákmányolt ágyuk védelmesére, —
 De ki állhatna ily bajnokok elébe?! —

Simonji úgy vagdal, amint selik sölé:
 Kövér rend ugyanam hül az ellen előne,
 Jüzéreknek léren nagy siralom napja,
 Markolaiig fürdit vértőlben a szablya.
 Az elnémült ágyuk jó kére kerítve,
 Egy vakmerő esme félíg seljesítve,
 Idunde Simonjinak vagyon gondja rája,
 Hogy diölöre éjén elkerdeu munkája.

62. Aggria hirtelen fölmordongásra,
Barabjás serekeit pihenő lövegekre;
I kézfelől sársíval az ellenség között
Kétszázötven négyen is meghaltak.
I szorongó körűl végre kijutva
Rakott szekereken fordítva az útra,
Hogy meggátolhassa - bár rövid időre,
Ne rohankasson az ellenség előre.

I állást velem axommal egy alkalmas dombon,
Jmár már könnyebben segítem a dolgot,
A füst seregből süzereket sevel,
Huszársárból is soldátvan emberrel.
Sok lehall lováról, köztök a veim János,
Simonyi maga is agyukkal irányoz,
S bizony süzereket kezd az ellenségre
Gyilkos golyózápor kúdtván fejére.

Bombák a rend on is, nagy zavar seregem és
Mindem golyózáporra nő a keveredés.
Már csak hátra a királyné serege,
Száz körül halálra sérül mindig fele.
Minket hangyabolyba vág bontal az ember,
A hasítou usca összehagy ezerszer,
Amde az agyúzás óra hódolat jobbján,
Megfúrt az ellenség, elhalad pokolig....

Törő óra volt ez, kürdelensélt óra,
De győzelmes seregem magyar lobogóira!
Megmenve a sereg négyö pusztulásról,
I kicsikarva van a habér franciákról.
- Jánosról örömmel, bár a Dolgoz vére,
"Ugye hogy megmondtam, salátkozunk meg mi!"
"Izara volt apó, - sír Simonyi rája -
I még pedig mily dicső napon - ez huzarája!"

63. Kren a huszárok áldomástok fogtak,
Annak rendi seregem mulattat lakoztak.
Simonyi is köztök, baráti körében
Jancsolva vigadon nagy seilaj kedvében.
- Erősen pedig a híres főverésen
Egy nyári kassélyban mind összejövénen,
Sírak e hőseiről bizonyáglucler,
Melygel a királyné küldött egy köverson.

Sebes lábú menem, váltou paripákou,
Mik nyeregben vészt a rendelt határon -
Megfordult hamerság a köves Budáról
Egy nagy paksaméiát hozván a királynét.
Itt velle a verés, sárfutó tartalmát,
Sorai Simonyi éig magasztalját;
Hivára is a hőst rögrön elejébe,
Hogy a befoglalást közzölhesse véle.

Simonyi belépen s jelensé, hogy is áll,
Kerdes a verés is: "Köztömés a király!
Mária Terézia rend kerestjét küldi,
I a századosi rang meg ereu föltüti.
Vagy ha kívánságod egyéb is nagyon,
Megjuzalmat sepes, mondhatom - gardagou;
Egy orrág javából, egy király kegyéből
Jni selet, megadja, - mert te többel érte föl."

Simonyi felele rá legderegyebb hangon:
"A küldön kerestet örömmel fogadom.
I ha nincs érdemesebb az egész seregben -
Századosi rangon véle egyetemben.
Amde nagy kímsekre semmi vágyódásom,
Tenemére juzalmat kérem nem dokátom;
Ha épen kellekít, csak az egész kérem:
Huszáreredemhez tegyen vissza énem!"

"Mik becélt virágom, ha se nem szeretnél
 Om a drsidásoknál, a hűs leugyeletnél?"
 "Tisztelettel tartom és örülök rajta,
 Hoag ezen errednél lehetek hadnagyja;
 De puskarok közön van az én ouhonom,
 ispan és restvérem mindenik bajnokom,
 Míg emitten senki, még csak nem is népem, -
 Oda vagyok viska, ez az én kérésem."

"Jiam, kivánságod ha csak ennyi épen,
 Ine teljesítem a király nevében.
 Menj vissza fajodhoz, a bajnokok köré,
 Kik uram vágyad a kincses földre.
 Légy az első közön még előttré való,
 Legyen híred-neved világra sármjaló!"
 És e becéd alatt, mit sívből eresszen, -
 Simonji keblére süre a kérésen.

Virág sármajnál néles örömeire
 Vissza len helyere régi erredébe,
 Aholon előttré forgatá a kardot,
 Diadalümmepes legelőttré tartom.
 I rettenő bajnokká kerelkeden innen,
 Nagy félre emlité még nevé is minden.
 Szélid vola békeben, de isronji hadban, -
 Ellenségei is meggyertek abban.

Dolgai a jó isren magasra emelte,
 Jó vola a seregben a legjobb levenre.
 Aranyos dolmányján a nyert érdempénzek
 Selyem sálagotkon csak úgy fityegének.
 I miként az ellenség hársi volnán félre,
 Az asszonyi nemre úgy lobogon ére;
 De nem venne jól a herediti senevége,
 Az is elheátem egyser, hogy mi végen?"

Nagy-kálló városa vola sültöharája,
 El is mène egyser látogatására.
 Sültői még éltek, - de apja már rokkant, -
 Midőn a rég lator kis pályába toppant.
 Apja kün üldögél, de nem ismeré meg,
 Környű alázzal közzön a virágnek;
 Amde édesanyja becédet meghallván
 A nyakába rohan, - sou áfula el karján.

Midőn fölcsüdték és eléggé nérté,
 Ágyon ötelgene, csókokkal vesérre,
 Az apjokra került, még pedigten fölül:
 "Ugy-e, hogy látásán a letked is örül?
 Gedig mit becédtél! - tudod-e mit mondát?
 Most is fölgyerve van a sorskedőknél! -
 Az mondát: sohse len jóra való ember, -
 Nérd körül, s györödjél meg saját seneveddel!..."

De nem keserítlek, jól tudom: megbánrad
 Jöbbsöt, mint amennyi megösuila hajszálat!
 Hanem most öregem, sedd isse magadon,
 Az kivánsom töled: csókold meg fiadat!"
 És az öreg bal úr szeméit nyomkodva
 Keblére ölelte fia, s megesókolta -
 Meuregeren magán, hogy ara a becédet
 Hevességéből irsa, mintól ő sem teher.

Simonji jó apján csakis aron kére,
 Ne keretelen neki, mines reá sütkése,
 Az apjának rene gyarló, avagy velős, -
 Ére gyermekének sohasem feledős.
 I in venne csak érrre, hogy pöndölös öcsere
 Aranyos sarsolyán helyeri nagy böcsbe:
 Csaknem rele hordá köveccsel, shamokkal, -
 És ki tudná, még mi - abba nem valótkal?!

66.

Kajara emelle ei kōnūlesōkolaa,
Miusen mār arat anyja reudbe horaa;
I beienek-ki beien-ai elso' sobäba,
Anyja malacor ölä vskün - vaesoräa.
Rokouok, hontädot, re'gi ismeröset
Hira vevä felöle sejen beverö'dnek,
I jo borouka melten harait beienre,
Mig eiffelre ferdül, - stefeküdetek väyöl.

—
S